Kurier PRZEMĘCKI

OSIEM WIEKÓW ZIEMI PRZEMECKIEJ

Informacji o historii Ziemi Przemęckiej szukaj na stronie www.800.przemet.pl

Historia Władysława Odonica

KSIĄŻĘ Z ZIEMI PRZEMĘCKIEJ

W wydanej na początku roku książce "Władysław Odonic. Książę Wielkopolski i Protektor Kościoła (ok. 1193-1239)" odnajdujemy wiele ciekawych informacji o historii ziemi przemęckiej. Autor Sławomir Pelczer bezpośrednio wiążę dzieje XIII-wiecznego Przemętu z losami księcia Odonica.

Pieczęć Władysława Odonica

Władysław Odonic był synem księcia Odona Mieszkowica i księżniczki Wyszesławy halickiej. Urodził się około 1190 roku. Gdy cztery lata później (1994) Odon umiera Władysław Odonica zamieszkuje wraz z matką na ziemi przemęckiej. Młody książę miał wówczas ok. 4 lat. W tym czasie władze w Wielkopolsce w zastępstwie wnuka Władysława sprawował dziadek czyli Mieszko III Stary.

W "Księdze brackiej opactwa Panny Marii w Lubinie" znajdujemy zapisek mówiący o tym, iż Wyszesława wraz z swoim synem Władysławem przekazała na rzecz lubińskiego klasztoru benedyktynów posiadłość położoną w granicach grodu przemęckiego. Na tej podstawie historycy wnioskują, iż ziemia przemęcka stanowiła odprawę wdowią Wyszesławy i tym samym była głównym miejscem jej pobytu wraz z dziećmi (synem Władysławem i córką Ryksą).

Możemy więc sobie wyobrazić, iż od około 1194 r. w przemęckim grodzie mieszkał i wychowywał się przyszły książę wielkopolski.

Choć dokładna data śmierci Wyszesławy nie jest znana, można przypuszczać, iż zmarła ona pod koniec XII wieku lub na początku wieku XIII. Odonic przeszedł wówczas pod opiekę Mieszka Starego. Gdy w 1202 roku i on umarł, młody książę trafił zapewne na gnieźnieński dwór stryja Władysława Laskonogiego. Ziemia przemęcka dostała się więc pod opiekę i rządy Laskonogiego. Pomnijmy, iż Odonic, który urodził się ok. 1190 roku miał wówczas ok. 12 lat.

Dorastający Władysław Odonic domagał się od stryja Laskonogiego przekazania mu jego księstwa. Zwlekanie z tym było główną przyczyną konfliktu obu Władysławów. Krzysztof Kaczmarek zauważył, iż w chwili wystąpienia przeciwko stryjowi Władysław Odonic władał już pierwszą częścią swoich ziem rodowych, czyli ziemią przemęcką. Dowodem na to jest proces fundacji klasztoru cystersów w Wierzchujach, który rozpoczął się już w 1206 roku, choć sam dokument dotacyjny wystawiony został w 1210 roku. Odonic jako fundator musiał być w posiadaniu ziem, na których fundował klasztor. Stąd wniosek, iż prawdopodobnie Laskonogi jeszcze przed 1206 rokiem zgodził się na sprawowanie samodzielnych rządów przez Władysława Odonica na ziemi przemęckiej. Oficjalne przekazanie Odonicowi Przemętu mogło nastąpić tuż po zawartym w latach 1203-1205 układzie między Władysławem Laskonogim a Henrykiem Brodatym dotyczącym ziemi kaliskiej. Żądania Odonica zwrócenia mu pozostałej części patrimonium, czyli ziemi kaliskiej stało się w 1206 r. przyczyn sporu między obu władcami, który w drugiej połowie tego roku przerodził się w konflikt zbrojny. Atak Odonica na ziemie Laskonogiego zakończył się porażką. Jeszcze w 1206 r. Odonic zmuszony został do opuszczenia Wielkopolski. Przemęt z ziemią przemęcką trafił wówczas w ręce Laskonogiego.

Dzielnicę przemecką zwrócono Odonicowi w 1208 roku. Dowodem na to są wystawione przez księcia w tym czasie dokumenty fundacyjne dla klasztoru cysterek w Trzebnicy i klasztoru cystersów w Wierzchujach. Kalisz i ziemia kaliska cały czas pozostawały w rękach Henryka Brodatego.

Przemęt pozostawał własnością Odonica do 1217 roku, gdy Laskonogi naje-chał jego dzielnicę i wypędził swego krewniaka. Na wygnaniu Odonic pozostawał do 1223 roku. W tym czasie szukał sojuszu na Węgrzech, brał udział w piątej wyprawie krzyżowej,

poślubił Jadwigę, córkę Mściwoja I i zawiązał sojusz z władcą Pomorza Gdańskiego Świętopełkiem otwierając sobie drogę powrotu do Wielkopolski.

W 1223 roku Odonic wspierany przez Świętopełka zajął wielkopolski gród Ujście, który stał się bazą w dalszych walkach o dzielnicę. W 1227 roku Laskonogi zaatakował Ujście, chcąc się rozprawić z kłopotliwym sąsiadem, jednak poniósł klęskę. Co więcej, Odonic zorganizował kontratak w wyniku którego jeszcze w tym samym roku opanował niemal całą Wielkopolskę, także dzielnicę przemęcko-kaliską. Jego panowanie nie trwało długo, bo już w następnym roku Władysław Laskonogi zorganizował atak i odzyskał utracone wcześniej ziemie. Odonic trafił do niewoli. W połowie 1228 roku wydostał się z niej i wkrótce pozyskał pomoc księcia Konrada Mazowieckiego w dalszej walce o odzyskanie dzielnicy. Ich wspólny atak w 1229 roku zakończył się zdobyciem większej części Wielkopolski oraz wygnaniem stryja z dzielnicy. Próba odzyskania przez Laskonogiego utraconych ziem w 1231 r. zakończyła się niepowodzeniem. Wkrótce wieloletni spór miedzy dwoma Władysławami zakończył się w wyniku śmierci Laskonogiego 3 listopada 1231 r. Na politycznej scenie swoją obecność coraz bardziej zaznaczał kolejny rywal Odonica - książę ślaski Henryk Brodaty.

Maciej Ratajczak